

TÜRKİYE'DE İNTERNET'İN DURUMU

8 Nisan 2013 itibari ile fotoğrafı

8-21 Nisan 2013 tarihleri arasında 16. İnternet Haftası'nı kutluyoruz. Türkiye'de İnternet 20. yılını doldurdu. Bu vesileyle Türkiye'de İnternet'in Durumu başlıklı raporumuzu güncelledik. Aşağıda imzası bulunan dernek, oda ve bilişim örgütlenmeleri olarak, Türkiye'de İnternet'in durumuna ilişkin bir fotoğraf çektik; toplumsal, kültürel, eğitimsel ve ekonomik boyutları ile Türkiye'de İnternet'in durumunu değerlendiren bir rapor hazırladık.

İnternet Tarafsızlığı Gereklidir!

“Ağların ağı” olan İnternet'in karakteristik özellikleri, temel yapısını oluşturan “ağ mantığı”ndan dolayı, “küresel”, “gayri-merkezi”, “açık”, “sınırsız”, “etkileşimli”, “kullanıcı-denetimli” ve “altyapıdan-bağımsız” nitelendirmeleriyle konumlanabilir. “Ağ tarafsızlığı” (net neutrality) ve bir ağ olarak İnternetin tarafsızlığı, ağın bu yapısal özellikleri üzerinde temellenen bir ilkedir. “İnternet tarafsızlığı”, İnternet hizmet sağlayıcıları başta olmak üzere İnternet endüstrisi içinde yer alan herhangi bir kurumsal yapının ve devletlerin, kullanıcıların İnternet erişimleri üzerinde herhangi bir kısıtlama uygulayamamaları anlamına gelir. İnternet tarafsızlığı ilkesi, içerik, web siteleri, web platformları, ağa bağlı donanım ve iletişim biçimleri üzerinde uygulanmak istenen kısıtlamaların önlenmesi ve İnternet'in çok taraflı, demokratik bir yönetim temelinde geliştirilmesi amacını ifade eder. **Önceliğimiz, kullanıcı haklarının korunmasıdır ve bu bağlamda İnternet tarafsızlığını savunuyoruz.**

Sansür ve İfade Özgürlüğü

Erişim engellemeleri, merkezi filtre uygulaması, kamuya açık erişim noktalarındaki keyfi sansür/filtre uygulamaları Türkiye'de İnternet kullanıcılarına karşı artan bir sansür/denetim mekanizması haline geldi. Kullanıcıların katkıları ile erişim engellemelerini raporlamaya çalışan EngelliWeb sitesine göre, 28 binden fazla alan adı Türkiye'den erişime kapalıdır. **Geçen yıl aynı tarihlerde açıkladığımız raporda bu sayı 18 binden fazla iken, geçen bir yıllık sürede yaklaşık 10 bin artarak 28 bini bulmuştur.** “Güvenli İnternet” adıyla bilinen **devlet eliyle merkezi filtre uygulamasına** dahil edilen web sitelerinin ve içeriklerin sayısı belirsizdir. Üstelik tüm bu süreçler yurttan denetimine kapalıdır. Şeffaf değildir. Engelli / filtreli içeriklerin istatistikleri yayımlanmamaktadır. Geçtiğimiz aylarda AİHM'in kararıyla temel insan hak ve özgürlüklerine aykırı olduğu tescil edilen 5651 no'lu yasa, Danıştay'da iptal davası süren merkezi filtre yönetmeliği Türkiye'de devletin İnternet'e yaklaşımının özetidir. İnternet'e devlet müdahalesi yurttan katılımının ve ifade özgürlüğünün önündeki önemli bir engeldir.

Ayrıca sosyal medya paylaşımları, blog yazıları, okuyucu yorumları yüzünden tutuklanan veya tutuklanmakla tehdit edilen insanlar, internette 'terör örgütü' türetmeler, oto-sansüre zorlamalar... İnternet kullanıcılarına yönelik tüm bu korku operasyonlarını kınıyoruz. Çünkü oto-sansür baskısı, sansürün en kötü biçimidir..

Türkiye’de Sayısal Uçurum Devam Ediyor!

2012 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde hanelerin %47,2'si İnternet erişim imkânına sahiptir. **Bir başka deyişle, İnternetin 20. yılında henüz nüfusun yarısını İnternetle tanıştıramadık.** Bu oran 2011 yılının aynı ayında %42,9 idi. İnternet erişim imkânı olan hane oranı kentsel yerlerde %55,5 iken, kırsal yerlerde %27,3'tür. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına (İBBS) göre %58,7 ile İstanbul başta olmak üzere, Doğu Marmara, Orta Anadolu, Batı Anadolu ve Batı Marmara bölgelerinde İnternet erişim imkanı olan hane oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. **Bilgisayar ve İnternet kullanımında kadın-erkek ve kent-kır arasındaki sayısal uçurum devam etmektedir. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki erkeklerde %59 ve %58,1 iken, kadınlarda %38,5 ve %37'dir. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubudur.** Bu oranlar tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. Bilgisayar ve İnternet kullanımı kentsel yerlerde %57,8 ve %56,6, kırsal yerlerde ise %27,6 ve %26,4'tür. Kırsal kesimde kadınların %16,3'ü İnternetle tanışmış, İnterneti düzenli kullanımları ise %10,6. Bunun yanında bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının, cinsiyetten bağımsız olarak eğitim düzeyi arttıkça yükseldiği görülmektedir. Ancak kadınların her eğitim düzeyinde erkeklerden daha az kullanım oranına sahip oldukları da göze çarpmaktadır.

Önerilerimiz: Bilgisayar ve İnternet kullanımında kadın-erkek ve kent-kır arasında süregelen sayısal uçurumu gidermek, ancak ilköğretim düzeyinden başlayarak müfredata sağlıklı bilişim teknolojileri kullanımı konusunda pedagojik ve analitik temelli içerik sağlayarak mümkün olabilir. Bilişim eğitiminin bu teknolojilerin olanak ve limitlerini de öğreten temel bilişim kavramlarının lise mezunu her yurttaşa verilmesi gereklidir. Bu içerik oluşturulurken, alanda çalışan akademisyen, uzman ve sivil inisiyatiflerin görüşü ve desteği alınmalı, sürekli güncellenen bir ortak akıl havuzu yapılandırılmalıdır.

Tablo 1. 2012 yılı bilgisayar ve İnternet kullanımının yaş ve cinsiyete göre dağılımı

Yaş Grubu	Bilgisayar (%)		İnternet (%)	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
16-24	81,1	56,4	80,6	55,4
25-34	70,0	48,1	69,6	47,2
35-44	54,3	32,7	53,3	31,8
45-54	36,3	17,0	34,8	16,2
55-64	19,1	6,1	18,5	5,6
65-74	6,9	1,3	6,4	1,3
Toplam	59,0	38,5	58,1	37,0

Türkiye İstatistik Kurumu'na (TUIK) ait “hanelerde bilişim teknolojileri kullanımı” başlığında yer alan “son üç ay içinde bireylerin yaş grubuna göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları” alt başlığına ait verilerden yararlanılmıştır. Erişim: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=60

Tablo 2. 2012 yılı bilgisayar ve İnternet kullanımının eğitime göre dağılımı

Eğitim durumu	Bilgisayar (%)		İnternet (%)	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Bir okul bitirmedi	9,6	1,7	10,0	1,6
İlkokul	23,1	14,5	22,0	13,5
İlköğretim/ortaokul ve dengi	64,5	51,0	63,8	49,4
Lise ve dengi	80,5	72,4	79,7	71,3
Yüksekokul ve üstü	93,7	92,7	93,1	92,8

TUIK'e ait "hanelerde bilişim teknolojileri kullanımı" başlığında yer alan "son üç ay içinde bireylerin eğitim durumuna göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları" alt başlığına ait verilerden yararlanılmıştır. Erişim: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=60

Türkiye'de Dijital Gözetim ve Derinlemesine Veri Analizi Giderek Geliştirilmekte!

Gündelik yaşamın birçok alanı güvenileştirme söyleminin meşru kılınması ve risk yönetimi amacıyla dijital olarak gözetlenmektedir: Kentte kamusal alanları kuşatan MOBESE kameralar, TC. kimlik kartı ile yapılan işlemler, parmak izi ve iris tarama ile girip çıkılan iş yerleri, biyometrik bilgileri içeren kartların yaygınlaşması vd.'ni düşünecek olursak, Türkiye'de yurttaş artık oldukça kapsamlı ve entegre bir elektronik veri tabanının içinde sayısal bir varlık haline gelmiştir. Ticari kayıtlayıcılar da yurttaşın haberi, bilgisi veya izni olmaksızın, ya da iznini hiç talep etmeksizin dijital verileri birbiri ile eşleştirmekte, tüketici profillemesi yapmak amacıyla bu verileri kullanmaktadır. Bu raporumuzda da, özellikle İnternet kullanan herkesi ilgilendiren bir gözetim olgusu **Derin Veri Analizi** üzerine yoğunlaşacağız.

İnternet üzerinden iletişim, "paket" adı verilen küçük veri kümeleri aracılığıyla gerçekleşir. Bu paketler başlıca iki kısma ayrılır: Adres ve içerik. Adres kısmında paketin nereden nereye gittiği bilgisi yer alır. Normal olarak İnternet'e erişim sağlayan servis sağlayıcıların paketleri sadece hedef adreslerine iletmeleri, içeriğini gözetlememeleri gerekir. Bu, postanede mektupların içeriğinin okunmayarak sadece zarf üzerindeki adreslere iletilmesine benzer. Ancak son zamanlarda "**Derinlemesine Veri Analizi – Deep Packet Inspection (DPI)**" ismiyle anılan sistemler veri paketlerinin içeriklerinin de okunabilmesi de mümkün kılmıştır. Bu sayede kimin kimle, hangi içerikle haberleştiği ve herkesin ziyaret ettiği İnternet siteleri devlet ve İnternet servis sağlayıcılar tarafından takip edilebilmektedir.

Türkiye'de iletişim ve ifade özgürlüğü ihlallerinin giderek arttığı aşıkardır^{[1],[2]}. İnternet gözetiminde kullanılan **DPI** teknolojisinin kullanımına dair BTK'ya dönük Bilgi Edinme başvurumuzda sorduğumuz sorular, "bilgi edinme sınırlarını" aştığı gerekçesiyle cevapsız bırakılmıştır. Hem bu yanıttan hem de ulusal medyada çıkan haberlerden ve resmi olmayan çeşitli kaynaklardan edindiğimiz bilgiler Türkiye'de legal/illegal DPI teknolojilerinin kullanıldığı yönündedir^{[3],[4],[5],[6],[7],[8],[9]}.

"Çocuk istismarı" gibi kavramların haksız yasal düzenlemeleri gerekçelendirmek için suistimal edildiğini biliyoruz^[10]. Benzeri kavramlara dayandırılan, BTK'nın 22 Şubat tarihli "Güvenli İnternet"

filtre kararı, AGİT raporunda^[11] da işaret edilen 'merkezi devlet denetimi' niteliği, filtre istemeyen kullanıcıların 'standart profil' adlı bir arayüze yönlendirilmesi gibi nedenlerle gözetim-kayıtlama şüphelerini güçlendirdi^[12], hatta şüphe olmanın ötesine taşıyarak 15 Mayıs 2011 günü 60 bin kişinin onlarca ilde katılım gösterdiği "İnternetime Dokunma" eylemini ortaya çıkardı. BTK'nın 'standart profilsiz' yeni karar taslağı ise gözetim şüphelerinin önüne geçemedi^{[13],[14],[15]}. BTK, İnternet servis sağlayıcılar düzeyinde kara kutular yerleştirerek kullanıcıların iletişimini istediği gibi izleme suçlamasıyla karşı karşıyadır^[16]. Wikileaks'in yayınladığı SpyFiles belgeleri, Türkiye'de DPI gözetim teknolojisi üreten **Inforcept** adlı firmayı ortaya çıkarmıştır, firma ise buna tepki olarak önce "%100 Türk" olduğunu açıklamış, daha sonra bu açıklamayı kaldırarak sitesini İngilizce olarak yenilemiştir. DPI gibi araçların devlet kurumları tarafından "kullanışlı yönetim araçları" olarak değerlendirildiği günümüz şartlarında biz bütün bu girişimleri Türkiyeli yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini, özellikle de iletişim ve ifade özgürlüklerini ihlal eden, bu hakların kullanımının önüne geçen açık saldırılar olarak görüyoruz^[17].

PHORM

Nisan 2012'den bu yana Türkiye'de **TTNET işbirliği ile faaliyet gösteren PHORM** şirketinin İnternet omurgasına kurduğu DPI cihazları en güncel / açık tehditlerden birisidir. Sistem DPI kullanarak İnternet kullanıcılarının trafiklerini analiz etmekte ve onları profilelemektedir. Bu uygulama gösterilen tepkiler sonucu, başlamasının ardından geçen 7 aylık sürecin sonunda BTK tarafından ara bir karar verilerek durduruldu. Fakat PHORM, sistemi güncellemekte ve DPI sistemini İnternet omurgası üzerinde tutmaya devam etmektedir. Kullanıcılar, BTK'dan görevini yapmasını ve bu uygulamayı tamamen iptal etmesini talep etmektedir.

PHORM şirketinin önümüzdeki dönem sadece Türkiye ve Çin'de faaliyet göstereceği bizzat kendisi tarafından faaliyet gösterdiği borsalara ve kamuoyuna bildirilmiştir. Romanya ve Brezilya'daki faaliyetleri, tıpkı daha önce Amerika ve İngiltere'deki gibi, mevcut ya da çıkacak veri koruma düzenlemeleri sayesinde yasadışı duruma gelmiş ve firma bu ülkeleri terk etmek durumunda kalmıştır. Şirketin ayakta kalabildiği iki ülkeden birisi maalesef Türkiye'dir. Bu utanç tablosunun en önemli sebeplerinden birisi kişisel verilerimizin korunmasına dair yasal düzenlemelerin olmayışdır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Kişisel verilerin korunması kanun taslağı 10 yıldan fazla süredir kanunlaşmayı beklemektedir. Defalarca komisyonların önüne gelip, defalarca rafa kaldırılmıştır. 2013 yılında hala veri koruması düzenlemesi olmayan birkaç ülkeden birisi Türkiye'dir. Bu nedenle uluslararası arenada veri koruması konusunda güvensiz ülke olarak tanımlanmaktadır.

Taslağın Meclis'te görüşülüp bir türlü kanunlaşmamasının temel sebebi; bazı kamu kurumlarının, başta da MİT, Emniyet ve Jandarma gibi istihbarat faaliyeti yürütenlerin, ayrıcalık ve bu yasadan muaf olmak istemeleri ve "bağımsız" Veri Koruma Kurulunun yapısının nasıl oluşturulacağı konusu gelmektedir. Mevcut taslakta Kurulun 7 üyesininin dördünün hükümet tarafından atanması öngörülmektedir. Fakat bu durum özerklik şartını yerine getirmemekte ve Türkiye'nin yukarıda ifade edilen imajını gidermemektedir. Bu şart için hükümetin geri adım atması, Kurulu asgari özerk bir yapıya kavuşturması zorunludur. Bu sebeple yasanın çıkması gecikmekte ve yurttaşların ihlallere karşı savunmasızlığı sürmektedir.

Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (Online Behavioural Advertising)

İnternet'teki gözetim faaliyetlerinden birisi de Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (ÇDR) olarak adlandırılan ve İnternet kullanıcılarının faaliyetlerini çeşitli tekniklerle izleyip, buna uygun reklam

yayımlanması prensibiyle çalışan reklam ağlarıdır. Bu reklam ağları kullanıcıyı gittiği birçok web sitesinde takip etmekte ve ilgi alanlarını tespit etmeye çabalamaktadır. Bu ağlar çok geniştir ve kullanıcılar gittikleri hemen her sitede takip edilmektedirler.

Bu sistemler genelde kullanıcı rızası olmadan hatta hiç fark ettirilmeden çalışmaktadırlar. Web üzerindeki faaliyetlerimiz hakkında bilgiler toplanmakta, içerik analizleri yapılmakta, davranışlarımız izlenmekte ve hakkımızda bilgiler toplanmaktadır. Bu uygulamalar da temel hak ve özgürlüklerimizi ihlal etmektedir. Alternatif Bilişim Derneği'nin 3 Şubat 2013 tarihli ÇDR raporunda kişisel veri koruma kanunu ve uygun yasal düzenlemelerin olmadığı koşullarda bu uygulamaların yasaklanmasından başka çözümünün olmadığı belirtilmiştir.^[18]

Önerilerimiz: Gerek her türlü dijital gözetim tekniği gerekse Derin Veri Analizi, Anayasa'daki haberleşme mahremiyetini ve özgürlüğünü ihlal eden durumlardır. Türkiye'de çeşitli resmi ve ticari kuruluşların etkin bir DPI sistemi kurmak için faaliyette olduğuna dair yukarıda sıraladığımız şekilde somut girişimler vardır. Bu konuda tam bir gizlilik perdesi arkasında yürütülen faaliyetlerin bir an önce açığa çıkarılması gerekmektedir. PHORM şirketinin faaliyetlerinin geleceği hâlâ belirsizdir. Bu firmanın faaliyetleri diğer ülkelerdeki gibi sonlandırılmalıdır. DPI'ın "ağ yönetimi" dışında kullanımı yasal olarak engellenmelidir. ÇDR kişisel verilerin korunması kanunu ve buna bağlı bir yönetmelikle sınırlandırılmalı ve yurttaşların hak/özgürlük ihlalleriyle birlikte her türlü teknoloji suistimali engellenmelidir.

Dijital gözetim tekniklerinin kullanılması temel insan hakları ile çatışmaktadır; halihazırda yurttaşın kendi verileri üzerinde geliştirilen bu veri kayıtlama, işleme, ayrıştırma ve çağırma süreçlerinde herhangi bir hakkı yoktur. Yurttaşın kişisel verilerinin güvenliğinin korunması için kamuoyunun farkındalığı artırılmalıdır. Kişisel verilerin korunması kanunu, devletin ve ticari kuruluşların belirgin bir şekilde sınırlandırılarak ve bağımsız/özerk bir veri koruma kurulu güvenceye alınarak bir an önce çıkarılmalıdır.

Yeni Medya Okuryazarlığı Türkiye'de Çok Düşüktür!

Yeni medya kullanım pratiklerinin gündelik yaşamın doğal ve rutin bir parçası haline gelmesi sonucunda, artık **yeni medya okuryazarlığı yurttaşın temel bir gereksinimi haline gelmiştir.**

Yeni medya okuryazarı olan birey kamusal, sivil ve siyasal alanlarda bireysel ve kolektif olarak fikirlerini daha iyi bir şekilde açıklayabilir, pazar yönelimli ekonomide kendinin salt tüketici olarak konumlandırılmasını önleyecek şekilde enformasyonu kullanabilir ve nitelikli enformasyon kaynaklarına ulaşabilir, yeni medya ortamlarında etik ihlallerde bulunmaz ve etik ilkelere uygun davranabilir. İnternet'teki risklerin farkındadır, olanakları da bilinçli ve etkin şekilde kullanır.

Ekim 2011 tarihli EU Kids Online Raporuna göre: "**Türkiye düşük risk, düşük kullanım**" ülkesi durumundadır. Bu ne anlama gelmektedir? Türkiye'de çocuklar ve gençler İnternet'in risklerine AB ülkeleri içinde çok yoğun maruz kalmamaktadır, çünkü dijital beceri ve bilgi donanımı oldukça düşüktür. Rapordaki Türkiye bölümüne bir bakalım: "Türk çocukları ve aileleri İnternet'te güvenlik becerileri ile dijital okuryazarlık becerilerini arttıracak eğitsel önceliklere gereksinim duymaktadır. Bu eğitsel öncelikler sadece hükümet tarafından değil STÖ'ler, medya, üniversiteler dahil diğer eğitim kurumları tarafından temin edilmelidir... Birçok AB raporunda ve toplantısında belirtildiği üzere, hükümetin İnternet'i sınırlama ve sansürleme müdahalesi yurttaşlar için güvenli bir İnternet temin etme yolu değildir. Türkiye yurttaşları için güvenli çevrimiçi ortam için daha demokratik çözümler geliştirmelidir" (2011:47) "**Final Recommendations for policy, methodology and research**" October 2011. (www.eukidsonline.net) Bu sonuç **2012 tarihli EU Kids Online** raporunda da yinelenmektedir. Bu da, Türkiye'de 2011 yılından bu yana yeni medya okuryazarlığına kamusal politikalarda gerekli

yatırımın yapılmadığını göstermektedir. Yeni medya okuryazarlığı, sözde/gösteride değil; öзде politika geliştirmekle mümkündür.

Önerilerimiz: Türkiye’de yeni medya okuryazarlığın her düzeyde geliştirilmesi için ilgili kamu kurumlarının, STÖ’lerin işbirliği yapması gereklidir. Yeni medya okuryazarlığı, genç kuşakların başta sosyal medya hesaplarını bilinçli ve risklerin farkında kullanmalarını sağlayacaktır. Özellikle nefret söylemi vb. saldırgan ve ayrımcı içeriklerle mücadele ancak yeni medya okuryazarlığı ile mümkündür.

İnternet’in Bir Türlü Kullanamadığımız Fırsatlarına Yoğunlaşalım!

Türkiye, İnternet’in ağırlıklı tehditlerine odaklanmak ve bu tehditlere karşı ‘çözüm’ geliştirme çabalarından ötürü bu alandaki fırsatlar için bir cazibe merkezi olma şansını da kaçırmaktadır. Ülkede uygulanan filtre sisteminin yarattığı olumsuz algı yüzünden yabancı yatırımcıları cezbetmek bir yana, yerli girişimcilerin de kendi hizmetlerini yurt dışına taşıma riskiyle karşı karşıyadır. Örneğin; ‘Bulut Bilişim (Cloud) Hizmetleri konusundaki her türlü girişim için dünya çapında bir cazibe merkezi olmak’ şeklinde ortaya konan vizyon, her an keyfi bir engelleme ile karşı karşıya kalabileceklerini çeşitli uluslararası kuruluşların raporlarından okuyacak yabancı firmalarca benimsenmeyecektir. Bunun da ötesinde, geçtiğimiz aylarda haklarında ikide bir ‘yanlışlıkla’ engelleme kararı verilen Sanalika, Maçkolik gibi firmaların maddi manevi kayıpları yerli İnternet girişimcilerinin de Türkiye’deki sansür riskini bertaraf etmek için hizmetlerini yurt dışına taşımalarını gündeme getirebilir. Halbuki, çoğu sosyal medya hizmetlerini kullanabilen 35 milyon İnternet kullanıcısı ile Türkiye, İnternet girişimciliği potansiyeli yüksek genç nüfusa sahip ender ülkelerden biridir. Devletin, bu topraklarda geliştirilen az sayıda İnternet girişiminin bile Amerika ile Avrupa’nın belli başlı İnternet yatırımcılarının radarına girdiğini göz önünde bulundurarak Türkiye nüfusunu dijital okuryazar yapma seferberliği ile kalkındırmanın master planını yapması zaruridir.

Türkiye’de İnternet’in 20. yılında kamuoyunun ve eyleyici erkin dikkatini aşağıdaki önerilerimize çekiyoruz:

- Yeni medya alanında üretilecek siyasal ve toplumsal politikalar öncelikle ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkını temel alarak tüm paydaşların katılımıyla farklı hedef kitlelere yönelik olarak geliştirilmelidir.
- Türkiye’de sayısal uçurumu çözmeye yönelik eğitim politikası geliştirilmeli; eğitim seferberliği başlatılmalıdır.
- Türkiye’de var olan İnternet’in güvenli kullanımına yönelik çeşitli çalışmaların ilgili tüm kurum ve kuruluşları, STÖ’leri ve özel sektörü içerecek şekilde geliştirilmesi, işbirliği ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir. **Bu çalışmalarda özellikle çocukların ve gençlerin görüşlerine başvurulması gereklidir.** Çocukların ve gençlerin kullanım pratikleri onların bakış açısı ile, etiketlenmeden ve önyargısız bir şekilde disiplinlerarası bir yaklaşımla kavranmaya çalışılmalıdır.
- Çocukların, gençlerin ve ebeveynlerin yeni medyayı doğru, etkin ve verimli kullanımı konusunda farkındalıklarının, bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması gereklidir.
- Türkiye’de her düzeyde (yaş, cinsiyet, kuşak, bölge **yeni medya okuryazarlığın** geliştirilmesi gerekmektedir.
- Medyanın yeni medyanın kullanımından kaynaklanan olanakları ve riskleri dengeli bir şekilde kamuoyuna sunması, toplumda doğru kanaat oluşumunu desteklemesi gereklidir. Medya ahlaki panik yaratmanın bir aracı/zemini olmamalıdır.

- Yeni medya ortamlarının kullanım bilgi ve beceri eksikliğiyle iyi niyet yoksunluğundan kaynaklı olası zararları üzerine yoğunlaşarak, olanakları ve yararları göz ardı edilmemelidir.
- Temel öğrenim kurumlarındaki “Medya Okuryazarlığı” ve “Bilgisayar” dersleri müfredatının dijital okuryazarlığı geliştirecek şekilde gözden geçirilmesi gereklidir.
- 5651 sayılı kanunun ve ilgili diğer mevzuatın yurttaşın ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı temelinde yeniden ele alınması/düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yurttaşın kişisel verilerinin korunması anayasal bir haktır ve bağımsız ve özerk bir yapı tarafından bu korumanın sağlanması gereklidir.
- Kullanıcı merkezli, kullanıcının haklarını odağa kalan tekno-sosyal politikaların geliştirilmesini talep ediyoruz. Bunun için de **Kullanıcı Hakları Bildirgemize** tekrar dikkat çekmek istiyoruz:
<http://www.bildirge.org/>

Saygularımızla kamuoyuna duyururuz.

8 Nisan 2013

Alternatif Bilişim Derneği

Bilgisayar Mühendisleri Odası

Elektrik Mühendisleri Odası

İnternet Teknolojileri Derneği

Linux Kullanıcıları Derneği

Pardus Kullanıcıları Derneği

PHP Geliştiricileri Derneği

Tıp Bilişim Derneği

Bu rapor ilk defa 2012 yılında İnternet Haftası etkinlikleri kapsamında Alternatif Bilişim Derneği tarafından yayınlandı. 2013 yılında ise güncellenerek çok sayıda kurum tarafından imzalanarak kamuoyu ile paylaşıldı. Her yıl düzenli olarak güncellenecek ve İnternet Haftası kapsamında yayımlanmaya devam edecektir.

Kaynak Notlar:

- [1] C. Y. Akdeniz and K. Altıparmak, "Internet: Restricted access - A critical assessment of Internet content regulation and censorship in Turkey," November 2008. [Çevrimiçi]. Erişim: http://www.cyberrights.org/reports/Internet_restricted_colour.pdf
- [2] Y. Akdeniz, "Report of the OSCE representative on freedom of the media on Turkey and Internet censorship," January 2010. [Çevrimiçi]. Erişim: http://www.osce.org/documents/rfm/2010/01/42294_en.pdf
- [3] S. Güneç, S. Kuvel, "Sanal suçta büyük gözaltı; İnternet takip merkezi geliyor," December 15, 2006. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=472009>
- [4] M. Sakin, "İnternet Takip Merkezi olsun; ama iletişim özgürlüğünü kısıtlamasın," December 16, 2006. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=472686>
- [5] M. G. Ahi, "Çocuk pornosu bahane İnternete sansür şahane," December 29, 2006. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.hurriyet.com.tr/eyasam/5693403.asp?gid=54&srid=3099&oid=6&l=1>
- [6] U. Dolgun, "'Büyük birader'in ayak sesleri İnternet sayesinde daha da güçlü," December 28, 2006. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=208500>
- [7] Ö. Uçkan, "İnternet sansüründen, mahremiyet ve iletişim özgürlüğü ihlaline," August 24-30, 2009. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://ozguruckanzone.blogspot.com/2009/08/oyunun-kural-Internet-sansurunden.html>
- [8] C2Tech, "C2Tech / Technologies / Deep packet inspection," 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.ctech.com.tr/technologies/deep-packetinspection>
- [9] Ö. Uçkan, "'Deep Packet Inspection' ve 'Ulusal Network İzleme Merkezi'," September 5-11, 2011.
- [10] "Çocuk istismarından İnternet istismarına Türkiye," August 2009. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.ozguruckan.com/kategori/politika/22243/cocukistismarindan-Internet-istismarina-turkiye>
- [11] Y. Akdeniz, "OSCE report on freedom of expression on the Internet: Study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating states, the report has been commissioned by the Office of the OSCE representative on freedom of the media," p. 26. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.osce.org/fom/80723>
- [12] Ö. Uçkan, "22 Ağustos: Türkiye İnternetinin kara deliği," July 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.gennaration.com.tr/yazarlar/22-agustosturkiye-internetinin-kara-deligi/>
- [13] Alternative Informatics Association, "Ongoing mandatory filtering imposed by the state misleading strategy about safe Internet use in Turkey," August 6, 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://yenimedya.wordpress.com/2011/08/07/1775/>
- [14] I. Öz, "Prof. Binark: Güvenli İnternet adıyla kamuoyu yanıltılıyor!" August 27, 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.t24.com.tr/profbinark-guvenli-internet-adiyla-kamuoyu-yani/haber/165071.aspx>
- [15] K. Altıparmak and Y. Akdeniz, "Zorunlu değil ama sorunlu filtreleme," August 15, 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://privacy.cyberrights.org.tr/?p=1480>
- [16] Teknopolitika, "Mustafa Akgül'le '22 Ağustos sonrası ve İnternette sansür üzerine söyleşi,'" August 25, 2011. [Çevrimiçi]. Erişim: http://www.sendika.org/yazi.php?yazi_no=39298
- [17] M. Kırıldıoğ, Ö. Uçkan, I. B. Fidaner, "Derin Paket İzleme: Mahremiyet ve İletişim Hakları İhlalleri," XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı, 2011. İzmir. [Çevrimiçi]. Erişim: <http://inet-tr.org.tr/inetconf16/bildiri/108.pdf>
- [18] Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (ÇDR) kapsamında "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı" hakkında Alternatif Bilişim Derneği'nin görüşleri, (v.04) <http://www.alternatifbilisim.org/w/images/Oba-gorusler-v4.pdf>